

Utvärdering av RAS 2021 - Populationsstorlek

De första hundarna som registrerades i Svenska Kennelklubben kom till Sverige från Norge i början av 1980-talet och den första kullen föddes 1985. Därefter har det registrerats 2713 hundar i Sverige. Det gör Sverige till det tredje störta landet efter Danmark och Island med flest registrerade isländska fårhundar. Förra årets resultat med 135 registrerade hundar i rasen är mycket glädjande. Det är det högsta antalet registreringar under alla år i Sverige.

Antalet importter har redovisats från 2004. Importerna kommer huvudsakligen från de nordiska länderna och i första hand från Island och Norge. Nu också Danmark.

Mellan 2004 och 2020 har det registrerats 92 importter från följande länder: Island (52 hundar), Norge (15), Danmark (15), Polen (9), Tyskland (3) Finland (3), Holland (3) och Schweiz (1).

Ant. registrerade isländska fårhundar åren 2012–2021, totalt och deras könsfördelning

Ant.reg/år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tikar (varav imp.)	19(1)	47(4)	37	36(4)	27(3)	46(4)	40(5)	46(3)	50(2)	72(1)
Hanar(varav imp.)	34	48(2)	30(2)	40(3)	36(4)	29(3)	38(3)	49(1)	53(2)	63(2)
Totalt	53(2)	96(6)	67(2)	76(7)	63(7)	75(7)	78(8)	95(4)	103(4)	135(3)

Källa: SKK:s Avelsdata

Genomsnittlig kullstorlek

Den genomsnittliga kullstorleken/år har under de senaste tio åren legat mellan 3,2 och 4,8 valpar/kull. Den högsta siffran kom 2007 med ett genomsnitt på 5 valpar/kull. Ett resultat som glädde oss mycket och som bättre borde motsvara rasens normala storlek.

Genomsnittlig kullstorlek och ant. kull för perioden 2012 – 2021.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Genomsnittlig kullstorlek	3,2	4,5	4,4	4,6	4,6	4,3	4,2	4,8	4,3	4,6
Ant. kullar	17	17	14	15	12	18	14	21	21	30

Källa: SKK:s Avelsdata

Inavelstrend (inavelsökning)

Den genomsnittliga inavelsgraden mäts i procent. Den anger sannolikheten för att identiska anlag ska förekomma i dubbel uppsättning hos en individ. Inavelsgraden är ett genomsnittsvärde och kan aldrig fastställas exakt för en enskild individ. Vid en parning blir inavelsgraden hos avkomman hälften av de parade individernas släktskap.

Nya beräkningar av genomsnittlig inavelsgrad är gjorda i det nätbaserade dataprogrammet Dogs Global. Programmet beräknar inavelsgraden helt tillbaka till founders (starthundarna för rasen). Den verkliga inavelsgraden blir avsevärt högre när alla djur bakåt i tiden tas med i beräkningarna. Den genomsnittliga inavelsgraden beräknad över 5 generationer låg förra året på 1,5% och beräknat helt tillbaka till starthundarna landade den på 23,59% (2020).

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. (Beräknad på 5 generationer).

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inavelsgrad	1,3%	1,7%	2%	1,1%	1,1%	2,4%	0,6%	1%	1%	1,5%

Källa: SKK:s Avelsdata

Genomsnittlig inavelsgrad. (Beräknad tillbaka till founders)

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inavelsgrad%	24,86%	25,26%	25,14%	24,61%	24,33%	25,22%	22,75%	23,81%	23,59%

Källa Dogs Global

Möjligheten till att bevara äftlig variation är beroende av antalet handjur i avel och på vilket sätt de används. För att upprätthålla bred avelsbas är det SIFK:s uppfattning att ingen hanhund bör producera mer än 2 procent av antalet valpar per generation. En hanhund bör därför i nuläget ha högst 5 kullar alternativt 25 st. valpar. Beräkningen är gjort på ett årsgenomsnitt av ungefär 100 registrerade valpar per år.

Den önskvärda maximumnivån för barnbarn ligger på ungefär dubbla det antal som gäller för hundens egna valpar. För isländsk fårhund skulle det motsvara ca 50 barnbarn.

Antalet S-registrerade hundar använda i avel

Födelseår	Ant. Reg. hanar totalt	Hanar	Ant. Reg. tikar totalt	Tikar
2019-2020	54	0	50	0
2009-2018	367	42	373	62
1999-2008	474	87	449	131
1989-1998	380	69	356	123
1979-1988	32	9	43	26

Källa: Dogs Global

Under den senaste tioårsperioden har det fötts mellan 12 – 30 kullar. Antalet tikar i avel/år är mellan 12 och 28 medan antalet hanar ligger mellan 11 och 23 hundar per år. Det har alltid varit fler tikar än hanar som använts i avel. Samtidigt har antalet hanar och tikar som använts i avel varierat stort. Vår ambition är att minst lika många individer av varje kön används i avel samtidigt.

Antal djur använda i avel/år i perioden 2012–2021.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kullar	17	18	14	15	12	16	14	21	21	30
Tikar	17	18	14	15	12	16	14	21	20	28
Hanar	13	16	14	13	11	14	13	20	18	23

Källa: SKK:s Avelsdata

Föräldrjurens ålder vid första valpkull

Kullar födda	Kön	0-6 mnd	7-12mnd	13-18mnd	19-24mnd	2-3år	4-6år	7 år och äldre
2021	Tikar		1			7	3	1
	Hanar			1		3	6	2
2020	Tikar					7	4	
	Hanar				1	4	2	

Källa: SKK:s Avelsdata

Under 2020 har 12 tikar och 12 hanar gjort avelsdebut. Tabellen ovan visar hundarnas ålder när de användes i avel för första gång.

En hane och en tik gjorde avelsdebut innan 24 månaders ålder. Enligt SKK:s grundregler ska en tik/hanhund inte användas i avel förrän vid den tid den visar en vuxen individs fysiska mognad. En tik får tidigast paras vid 18 månaders ålder. Rekommenderat ålder för vår ras är lägst 24 månader.

Antal barnbarn - hanar

Reg.nr	Namn	Född år	Ant. Avkommor (internationellt)	Ant. barnbarn
S38696/99	Icetops Keipur	1999	45	141
S54928/94	Yrar-Garpur	1994	34	108
S29301/2001	Gunnar fra Gull Lycklinum	1998	17	84
S37675/2000	Pretty Prud's Keli	2000	19	84
S34927/91	Iskristallens Spoi	1991	28	76
S28573/2004	Drengur	2004	41 (53)	76
DK07814/93	Skovridergaardens Landi	1993	21 (63)	65
S57106/91	Prickur	1991	14	58
S63495/2005	Ástvinur Fjalar	2005	15 (18)	54
S13282/2004	Vaskurs Flibbi Jakisson	2003	30	51
S51958/96	Fieldworks Keldur	1996	9	51

Källa: SKK:s Avelsdata

Antal barnbarn - tikar

Reg.nr	Namn	Född år	Ant. avkommor	Ant. barnbarn
S10371/96	Ullälvas Tibra	1995	20	104
S19115/2003	Wadsteinas Rita	2003	17	78
S50825/2000	Bjartmars Sunna	2000	10	77
SE18244/2010	Losnabakken's Vilda Vikingsdottir	2009	13	63
S44533/94	Pretty-Prud's Ekkja	1994	12	58
S25345/94	Ullälvas Sota	1994	15	56
S39207/94	Heartseeker's Björk	1994	7	56
S57216/92	Akka	1992	17	54
S32495/2002	Ásta	2002	17	54
S11789/2000	Fieldworks Stefmir	1999	9	51

Källa: SKK:s Avelsdata

Uppfödarna är övervägande bra på att hålla de enskilda hanarna inom rekommendationen för användning i avel. Däremot finns det några hanar som dominerar aveln genom att deras barn har använt mer än vad klubben rekommenderar som maximumvärde.

Hundarna ovan har alla producerat fler barnbarn och några har producerat även fler avkommor än vad som är rekommenderat för rasen. En "Avelsmatador" är definitionen på varje hane som har fler valpar än rekommenderat maximumvärde för rasen eller dubbla antalet barnbarn.

Hur stort bidrag en hanhund för vidare är svårt att förutspå. En hanhund kan ha många avkommor men om dessa används i liten omfattning, kan den hanhundens inflytande på sikt bli relativt begränsat. Det omvända kan inträffa om en hane har relativt få avkommor som i stället används flitigt.

Observera att samma rekommendation gäller även tikar. Tikarna i tabellen ovan har alla producerat fler barnbarn än vad som är rekommenderat för rasen.

Mål

Vårt mål är att nå en genomsnittlig kullstorlek på 5 valpar samt sträva efter att fler hanar användas i avel. Ett mål är att minst ha lika många hanar som tikar i avel samtidigt.

Kommentar: År 2019 var vi nära med en genomsnittlig kullstorlek på 4,8 valpar så det borde vara möjligt. Målet att få lika många hanar som tikar i avel behöver bli bättre. Ser vi till antalet hanar i avel under tioårsperioder har det, det senaste året, blivit några fler.

En hanhund bör producera högst 5 kull eller 25 valpar under sin livstid. Samma rekommendation gäller för tikar.

Kommentar: Detta mål kan sägas vara uppnådd trots att det finns några enstaka hundar som har producerat fler avkommor.

Värka för att endast använda hanhund/tik i avel tidigast vid den ålder då hunden uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende. Det innebär att hanhund/tik bör vara mellan 2 och 3 år.

Kommentar: Förra året har en hane och en tik använt i avel innan 2 år ålder. Det är i strid med SKK:s grundregler och ska undvikas.

Sträva mot obesläktade parningskombinationer. På sikt kommer det inte att räcka med att hålla sig under motsvarande kusinparningsnivå, lika med 6,25 procent utan vi kommer att behöva ligga kring 2,5 procents nivå.

Kommentar: Inavelgraden beräknat på fem generationer är uppnådd. Under senaste 10 årsperioden har den genomsnittliga inavelgraden varit 1,6%. Det är under klubbens rekommendation på 2,5 %.

Det har varit en del inavel tidigare. Med Dogs Global har vi kunnat få fram varje individs inavelprocent helt tillbaka till founders (rasens starthundar). Beräkningarna visar att den genomsnittliga inavelgraden för hundar födda 2021 var 23,59%. Ett resultat som inte är så glädjande. En del av dessa hundar kommer att vara våra framtida avelsdjur och de är redan mycket i släkt med varandra. För att bättra på detta behövs Dogs Globals "grönlistade" hundar användas mer och de rödlistade mindre för att få tillgång till nytt blod och minskat inavelökning. De grönlistade hundarna finns till största delen utanför Sveriges gränser. Endast ett fåtal finns i vårt land.

May Britt Sannerholt/SIFK Avelsfunktionär